

U ovom broju:

Uvodnik

Saradnja sa DCAF-om i Atlantskom inicijativom

Susret članica i članova Udruženja na Jahorini - sažetak

Osnovni koncepti feminizma i rodne jednakosti

Žene lideri – da li je rod bitan?

Rod i sudstvo: kakvu ulogu igra rod u svakodnevnom poslu sudije?

Naredne aktivnosti

Proširite vijest o ovom biltenu i podjelite ga sa prijateljima/cama, kolegama/icama.

Ako niste član/ica Udruženja a dobili ste ovaj bilten automatski i želite ga dobijati u budućnosti molimo Vas pošaljite e-mail na adresu:
adisa.zahiragic@pravosudje.ba

UVODNIK

Dobro došli!

Imamo zadovoljstvo predstaviti vam prvi broj biltena Udruženja žena sudija (UŽS) u Bosni i Hercegovini (BiH). Ovaj bilten je direktan rezultat zanimljivog i predanog dvodnevnog okupljanja članova i članica UŽS-a, na kojem se razgovaralo o mogućnostima jačanja Udruženja. O ovom susretu više možete pročitati na stranicama koje slijede. Bilten će izlaziti redovno sa ciljem da se članice i članovi upoznaju sa trenutnim aktivnostima UŽS-a i saznaju više o pitanjima roda i pravosuđa. Nadamo se da ćete uživati u čitanju.

SARADNJA SA DCAF-OM I ATLANTSKOM INICIJATIVOM

Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) je međunarodna fondacija sa sjedištem u Švicarskoj koja podržava efektivne i efikasne sektore sigurnosti koji su odgovorni pred državom i njenim građanima. Atlantska inicijativa je bosanskohercegovačka nevladina organizacija koja provodi istraživanja vezana za sigurnosnu politiku, izdaje akademski časopis o demokratiji i sigurnosti u Jugoistočnoj Evropi, te promovira otvorenu i informiranu debatu o euroatlantskim integracijama BiH. DCAF je, zajedno sa Atlantskom inicijativom i organizacijom Žene ženama, tokom 2011. godine izvršio procjenu stanja integracije roda u reformu sigurnosnog sektora u BiH. Izvještaj o procjeni stanja pokazuje da, iako je BiH jedna od nekolicine zemalja sa jasnom većinom žena sudaca i skoro jednakim omjerom žena i muškaraca tužitelja, ovi brojevi još uvijek nisu prenijeti u pravosudni sektor koji bi promovirao žene i muškarce na ravnopravnoj osnovi. Iako su žene u većini na sudačkim pozicijama u sudovima, one nisu pozicionirane toliko dobro kao muškarci u procesima odlučivanja. U izvještaju se pozitivno ocjenjuje uspostavljanje Udruženja žena sudija i naglašava značajan potencijal članova i članica Udruženja za zagovaranje promjena u pravosudnim institucijama.

Na osnovu ovih nalaza, UŽS je prepoznat kao ključni partner DCAF-a i Atlantske inicijative u trogodišnjem projektu koji se odnosi na rod i reformu pravosuđa u BiH. Nedavni susret članova i članica bila je jedna od prvih zajedničkih aktivnosti realiziranih u okviru ove saradnje. Osim toga, DCAF, Atlantska inicijativa i UŽS rade na procjeni stanja, tj. utvrđivanju mišljenja i potreba članova/ca, te je u februaru 2012. godine svim članovima/cama podijeljena anketa. Zajedno sa rezultatima diskusija na susretu i kasnijih fokus grupa, ishod ove procjene stanja će odrediti okvir i sadržaj aktivnosti na izgradnji kapaciteta za članove i članice tokom trajanja projekta.

SUSRET ČLANOVA I ČLANICA NA JAHORINI – SAŽETAK

Okupljanje UŽS-a na prelijepoj planini Jahorini u hotelu Termag od 30. marta do 1. aprila 2012. godine, kao prvo te vrste, okupilo je 23 žene i dva muškarca iz cijele zemlje. Glavni cilj susreta bio je ojačati Udruženje i njegove članove i članice putem proširivanja njihovog znanja o konceptu roda i značaju roda u pravosuđu, te pružiti jedinstvenu priliku za umrežavanje i razmjenu iskustava. Nekoliko govornica, uključujući N.J.E. Vibeke Lilloe, norvešku ambasadoricu u BiH, Samru Filipović-Hadžiabdić, direktoricu Agencije za ravnopravnost spolova BiH, te prof.dr. Milenu Karapetrović, profesoricu na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjaluci, kao i saradnice iz DCAF-a

i Atlantske inicijative, dalo je doprinos sesijama i prezentacijama. Nekoliko ekspertnih priloga izazvalo je zanimljive i angažovane debate. Kako rod utječe na dinamiku u sudnici i kako sudije, tužitelji i ostali uposlenici suda mogu osigurati da sudnice i suđenja ne budu rodno pristrasna? Kako se feminizam i rodna ravnopravnost razvijaju u BiH? Na koji način se žensko liderstvo razlikuje od muškog? Zašto se žene sudije u BiH ne vide kao liderice? Šta civilno društvo očekuje od sudstva i zašto je povjerenje javnosti u bosanskohercegovačko sudstvo na prilično niskom nivou? Šta UŽS može efektivno učiniti kako bi se ojačala uloga žena sudija i povećao autoritet žena u bosanskohercegovačkom sudstvu? Različiti izdvojeni tekstovi na narednim stranicama pružaju uvid u neke od pitanja i tema o kojima se razgovaralo.

Osnovni koncepti feminizma i rodne jednakosti

„Feminizam je pokret koji se razvio kada je žena shvatila da nije vidljiva, da se njen glas ne čuje, da na svoje tijelo gleda kao da nije njeno, da nema prava na obrazovanje, a kućni prag je određen kao granica njenog svijeta. Feminizam predstavlja borbu žena za priznanje i prava. Od Olympe de Gouges i njene *Deklaracije o pravima žena i građana (1791)*, preko uvođenja prava glasa ženama na Novom Zelandu (1893) i u većem dijelu Evrope (1919-1921), do *Konvencije za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (1979)*, žene su se borile za jednaka prava i dosta su postigle. Za feministkinje postoje tri područja aktivnosti: u okviru institucija u kojima se donose zakoni, u nevladinim organizacijama koje mogu biti radikalnije i otvorenije, te u centrima formalnog i neformalnog obrazovanja u kojima se ispituju teoretski aspekti feminizma i roda. U BiH, samo Univerzitet u Sarajevu ima predmet teoriju roda. Ali, bitno je prisjetiti se i historije feminizma, naročito antifašističkog fronta žena koji je nakratko postojao tokom pedestih godina u BiH. Bitno je odati počast generacijama prije nas. Zamislite koliko bi teško bilo organizirati ovakav susret prije 100 godina, kada žene skoro da uopće nisu imale pristupa obrazovanju. Potlačenost žena danas više nije toliko vidljiva. Ona je poprimila nove oblike, kao što je seksističko (rodno diskriminacijsko) reklamiranje na komercijalnim televizijama. Ili nedostatak zastupljenosti žena na najvišim nivoima donošenja odluka. Ključna riječ današnje debate je *rodni mainstreaming*: uključivanje principa ravnopravnosti spolova na svim nivoima. Kako društvo preuzima korektivnu ulogu putem zakona i institucija, to bi trebalo dovesti do većeg uključivanja i prevazilaženja jaza između žena i muškaraca.“ (Izvod iz prezentacije Milene Karapetrović o rodnoj jednakosti i feminizmu)

Žene lideri – da li je bitan spol?

“Godine 2002. samo 10% norveških ambasadora su bile žene. Danas ih je 29%. Ovo je veliki korak naprijed, ali i dalje ima prostora za poboljšanje. Norveška je prešla dug put. Ona je među vodećim zemljama u svijetu po ravnopravnosti spolova. Ipak, ima još dosta toga za napraviti, naročito po pitanju žena na najvišim liderskim pozicijama. I u BiH je bilo uspjeha, postoje dobri zakoni, ali nedostaje provedba. Još je dug put do postizanja ravnopravnosti spolova. Želimo ravnopravnost, što znači isto kao i muškarci, i ništa više. Kako bismo to postigle, moramo raditi sa muškarcima”. (Izvod iz govora NJ. E. Vibeke Lilloe, norveške ambasadorice u BiH, o njenom vlastitom iskustvu diplomate i sadašnjoj situaciji sa ženama liderima u Norveškoj).

„U smislu stereotipa, studije pokazuju da muškarci gravitiraju čvrstim pozicijama kontrole, a žene sarađuju i intuitivno shvataju nježnu moć privlačenja i ubjeđivanja. U mnogim kulturama, muškarac se i dalje smatra prirodnim liderom, a žene uvijek iznova moraju dokazivati svoje vještine. Kao „netipični lideri“, na žene se često gleda kao da idu protiv normi liderstva ili pak protiv normi ženskosti. Treba nam više žena na pozicijama da nam budu uzori, da pokažu da mogu obavljati taj posao kao i muškarci, te upotrijebiti svoje vještine kako bi cijelo društvo napredovalo u pravcu mira, demokratije i stabilnosti. Pitanja kada koristiti čvrste a kada nježne vještine jednako su relevantna i za muškarce i za žene. U nekim okolnostima, muškarci će morati djelovati više „kao žene“; a u drugom, žene će morati djelovati „kao muškarci“.

(Izvod iz govora o ženama kao liderima autorice Anje Ebnöther, pomoćnice direktora DCAF-a).

Diskusija se vodila o tome kako UŽS može iskoristiti znanje i resurse svojih članica i članova tako što će, naprimjer, ojačati saradnju sa organizacijama civilnog društva i medijima ili tako što će podržati razvoj materijala koji će sudijama, ali i korisnicima usluga i drugim

zainteresiranim, ponuditi informacije o relevantnim temama, kao što je nedavno bio slučaj sa publikacijom „sextortion“. Učesnici su također razgovarali o tome kako proširiti bazu članstva UŽS-a, naročito van Sarajeva i u Republici Srpskoj, te kojim bi se aktivnostima moglo doprijeti i do potencijalnih muških članova.

Učesnicama i učesnicima su predstavljani i preliminarni rezultati ankete članstva, pomenute na prvoj stranici ovog biltena, te su pozvani da diskutuju o početnim rezultatima. Drugog dana, pojedinačne sesije bile su posvećene analizi i diskusiji o trenutnim potrebama članova i članica UŽS-a, o tome kako se UŽS može dalje ojačati, te kakvu ulogu mogu imati lokalni i međunarodni akteri, uključujući DCAF i Atlantsku inicijativu. Učesnici su se podijelili u tri grupe u kojima se razvila živa diskusija oko ova tri pitanja: Koji su trenutni izazovi za reformu pravosuđa u BiH i kakvu ulogu mogu igrati žene sudije? Sa kakvim se izazovima žene u pravosuđu suočavaju, bilo da su korisnice usluga suda, bilo da su uposlenice? Kako UŽS može pomoći ženama sudijama i korisnicima sudskih usluga? Kako se može ojačati uloga i profil UŽS-a? Šta pojedinačni članovi i članice, Koordinacijski odbor ili vanjski akteri mogu učiniti kako bi podržali UŽS?

Rod i pravosuđe: Kakvu ulogu rod igra u svakodnevnom životu sudije?

Muškarci, žene, dječaci i djevojčice imaju različite potrebe vezane za pravosuđe i sigurnost, a prisup pravdi često nije ravnopravan. Međutim, međunarodno pravo obavezuje sve države da osiguraju da nema diskriminacije te da postoji ravnopravnost spolova. Uz to, integriranje žena u pravosuđe ojačava njegovu legitimnost jer takvo pravosuđe bolje predstavlja cijelu populaciju.

Ali, kako konkretno rod utječe na svakodnevni rad sudije? Učesnici su uvidjeli da rod uveliko utječe na njihove stavove a da često toga nisu ni svjesni. U živoj diskusiji, dio žena sudija koje su objasnile zašto daju prioritet ženama u slučajevima strateljstva nad djecom odmah su bile suočene sa tvrdnjama prisutnih muškaraca da su neopravdane unaprijed stvorene predodžbe o tome da se majke bolje staraju o djeci. Adisa Zahiragić navela je primjer nekih afričkih zemalja u kojima žene sudije uživaju veće povjerenje javnosti jer se žene smatraju pouzdanijim i manje korumpiranim od muških kolega. Svi učesnici su se složili da, osim na slučajeve nasilja zasnovanog na spolu i promociju žena na liderske pozicije, rod utječe i na opću dinamiku i komunikacije u sudnicu, te da je važan i za jezik koji se koristi u suđenjima, dokumentaciji i mnogim drugim aspektima njihovog rada.

(Izvod iz sesije o rodu i pravosuđu koju je prezentirala Kathrin Quesada, koordinator projekata u DCAF-u).

Učesnice i učesnici su na kraju ocijenili da su vrlo zadovoljni susretom te da su sesije bile relevantne za njihov svakodnevni rad. Uz to, predložili su i teme za buduće aktivnosti vezane za izgradnju kapaciteta. Neke od tih aktivnosti bit će realizirane u okviru projekta saradnje sa DCAF-om i Atlantskom inicijativom.

NAREDNE AKTIVNOSTI

Za sljedećih nekoliko mjeseci planirane su sljedeće aktivnosti (Članstvo UŽS-a će na vrijeme dobiti detaljne informacije):

- Fokus grupe kao dopuna ankete provedenoj među članovima i članicama o potrebama za izgradnju pojedinačnih i institucionalnih kapaciteta (maj 2012.);
- Posjete sudovima u Republici Srpskoj i Federaciji BiH (maj/juni 2012.);
- Radionica o vještinama zastupanja u svrhu izgradnje kapaciteta (juni 2012.)

Očekujemo vas na nekom od ovih događaja i pozivamo da čitate i sljedeći broj našeg biltena!